

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

52. Quinam dicantur infantiae, & qui pubertati proximi? Ex quibus quaeritur in matrimonialibus, quinam sunt proximi pubertati, ad hoc vt eis matrimonium concedi debeat? Ex p. 11. tr. 7. & Misc. 7. res. ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

uxorem, & in leg. penult. §. 2. n. 3. vers. tertia opinio ff. sol. mat. quem sequuntur Iacobus Menochius lib. 2. arb. iudic. quæst. cap. 2. 18. Iulius Clarus l. 4. sent. §. donatio quæst. 10. vers. successu, Alciatus respons. 241. statuit, vestes quotidianas quibus quotidie mulieres vtantur, donatas conferri; Vestes verò & iocalia, siue ornamenta, quæ ad ornatum potius corporis comparata sunt, quam ad corporis utilitatem, & quæ magni sunt valoris, donata non præsumi.

2. Scipio Gentilis in tract. de donat. inter virum & uxorem lib. 2. cap. 12. ait, circa propositam questionem accuratè, tria tempora esse distinguenda; ante nuptias, in nuptiis, post nuptias: ante nuptias, id est cum sponsalia tantum contracta sunt, vt aliarum rerum, sic & vestium licitam donationem esse leg. ff. de donat. inter virum & uxorem, eamque donationem etiam præsumi in ipsis nuptiis, cum scilicet matrimonium perfectum est consensu, & nuptialis instituitur pompa, puta deductio in mariti domum, vel alia solemnia nuptiarum celebrantur, vestes à sponso sponsæ datas præsumi donatas ait, easque ad uxorem pertinere, nec restituendas esse, d. l. penult. ff. de don. inter virum & uxorem, quia & consuetudo & humanitas siue affectio sponsi erga sponsam faciunt, vt tales vestes à viro donatæ in pompa nuptiali ad uxorem pertinent, eademque acquirantur, nec marito eiusdemve hæredibus restitui debeant.

3. Post nuptias consummatumque matrimonium, quæ vestes dantur à viro mulieri in domum mariti iam collocatæ, si quotidianæ, & ad vsum mulieris necessariæ fuerint, illæ statim efficiantur mulieris, nec marito sunt restituendæ. Sin ad certitudinam temporis vsum datæ fuerint, & pretiosiores, tum eas, vt potè à marito ornatas tantum causa, & honoris sui uxori comparatas, quo comptior, atque honestior esset, non tam donasse, quam commo dato, aut precario datas præsumi, & idè non adquiri uxori, sed restituendas esse marito, aut eius hæredibus.

4. Sed Hualrico Hunnio in commen. ad Treulermum vol. 2. disp. 7. thes. 9. quæst. 46. placet absque distinctione ista temporum, solum circa vestes, vtrum quotidianæ & necessariæ atque viles sint, an pretiosæ, & ad certum temporis vsum comparatæ, distinguendum videtur, vt illæ quidem donatæ, ac per donationem vxoris propriæ effectæ censentur; hæ verò non item, quocumque etiam tempore fuerint mulieri datæ. Et ita etiam Menochius, Iulius Clarus, Andreas Alciatus, & ceteri ab hisce allegati statuant.

5. Pro hac verò distinctione facit in primis leg. vtrum ff. de donat. inter vir & vxor. vbi ex modo & ex genere impensæ, non difficile esse coniecturam, Celsus scribit, Vtrum negotia vxoris gerens; an officio mariti ductus in rem eius impenderit vir. Si enim magna impensa fuerit, nego videri cum gessisse, sin parua, donauisse.

6. Et quod vestes quotidianas intelligatur maritus donasse, confirmat amplius l. ex annuo ff. de donat. inter virum & uxorem, nam & ibi Vlpianus ex annuo inquit, vel menstruo, quod maritus vxori præstat, tunc quod superest, reuocabitur, si satis immodicum est, id est supra vires dotis: distinguit nimirum iurisconsultus inter id quod modicum, quodque immodicum vxori à marito præstitum est, vt illud quidem donatum vxori censetur, hoc verò non item, sed marito sit restituendum.

7. Sed audiamus Theologos, quærit itaque Cæstrus Palau tom. 5. disp. 1. punct. 1. §. 3. nam, 8. cum vestes & alia ornamenta pretiosa ante consummationem matrimonij data sponsæ in ipso nuptiarum die vel illi proximo censentur sponsalitia largitas, ac proinde sponsa eorum medietatem per osculum ac-

quirat, & integrè per copulam, vel potius marito, eiusve hæredibus, dissoluto matrimonio sint restituenda.

8. Et affirmatiuè respondet, videlicet prædictas vestes, & ornamenta sponsalitia largitas esse, eorumque medietatem lucrari sponsam per osculum, per copulam integrè.

9. Solum ab hac doctrina excipit Sanchez lib. 3. disp. 23. num. 10. annulum, sponsæ datum in Ecclesia tempore benedictionum, quia hic non voluntate donandi, sed ex voluntate seruandi Ecclesiæ ritum censendus est conferri. Ex his solum esse oppositum fundamentum; negamus namque sponsum dare eas vestes, & munera ea præcipuè intentione; vt obligationi, quam statim subiturus est alendi uxorem satisfaciat: si enim id intenderet, debebat exprimere, alioqui præsumitur consulisse animo significandi suum amorem, & vt ipsa eo die nuptiarum honoretur.

10. Verum liber hic apponere verba Martini de San Ioseph in mon. confess. tom. 1. lib. 1. v. 8. de matr. n. 10. sic enim ait: [Los vestidos preciosos, & cotidianos y otras cualesquiera cosas que embia la esposa al esposo, & el esposo à la esposa, despues de los sponsales & despues del matrimonio de presente (como no se a ya consumado) pertenece à la que llama el Derecho, sponsalitia largitas, y adquirere la mitad la esposa per el beso; y ambos esposos lo que recibieron enteramente por la consumacion del matrimonio, quando no costa que la voluntad del que lo embio fue de donat.

11. Aunque la muger no lleue dote, haze suyas las donas & vitas, enteramente por la copula quando se consuma el matrimonio, & la mitad de llas por el beso.

12. Despues de recibidas las donas, si el matrimonio no tuuiere efecto por culpa del esposoado la pierde, y se queda con ellas la muger; verò si per culpa della se dexò el matrimonio deue voluer las enteramente al desposado; però se el matrimonio se dexa de hazer sin culpa de ambos por algun caso fortuito, & por auerse muerto el vno dellos, se han de boluer las donas al desposado, & à sus herederos; saluo si el desposado huuiere besado à la desposada, que por el beso gana ella la mitad de las dichas donas, y solamente ha de boluer la otra mitad.] Ita ille.

13. Verum est, quod aliqua ex superius dictis procedunt in Regno Castellæ; & idè in hac materia standum puto consuetudinibus cuiuscunque Prouinciæ, & Regni: & quidem ego non existimo improbabilem sententiam Azenedi lib. 5. Recopil. tit. 2. leg. 4. n. 27. & 32. Guttierrez præct. quæst. lib. 2. quæst. 19. num. 1. Hunnij, & aliorum asserentium, quod supra dictæ vestes, & ornamenta præsumi debent donata, & collata in tempus matrimonij, iuxta legem quod sponsa C. de donat. ante nupt. Cum enim videat sponsus statim subiturus esse obligationem alendi sponsam, tradit illi vestes, & ornamenta, vt prædictæ obligationi satisfaciat: & sponsa eo die nuptiarum honoretur: ergo horum traditio sponsalitia largitas conferri non potest, quia non est facta sponsæ vt sponsæ, sed potius sponsæ vt vxori: si quidem non est facta ea præcipuè intentione, vt sponsæ tempore sponsalium ea munera deseruiant, sed vt deseruiant tempore matrimonij.

Et idè, vt dixi, maxime attendenda est consuetudo locorum.

RESOL. LII.

Quinam dicantur infantia, & qui pubertati proximi s.

Hb E*

Et quibus queritur in matrimonialibus, quinam sunt proximi pubertati ad hoc, ut eis matrimonium concedi debeat? Ex part. 11. tr. 7. & Misc. 1. Ref. 39.

§. 1. **Q**uestio hæc deferuit pro resolutione multorum casuum. Hulricus Hunnius de pactis cap. 3. quæst. 4. putat, infantes dici impuberes vsque ad annum septimum completum l. 18. pr. C. de iure delib. lib. 1. §. 2. ff. de adm. tut. vbi illi, qui facti possunt, dicuntur minores septem annis. Reliquos vero impubertatis annos in duas æquales partes secandas, quatum prima dicatur infantia, ab initio anni octauum vsque ad annum decimum cum dimidio completum: Ab hoc vero vsque ad annum decimum quartum completum dicatur proximus pubertati: Fœmina vero infantia proxima dicatur à septimo anno completo ad annum nonum cum dimidio completum: ab eoque annum duodecimum proxima pubertati: Nam post infantiam vsque ad pubertatem sunt in masculo septem anni, & in fœmina quinque, quare ex quo excessit quis dimidiam huius temporis partem magis pubertati, quam infantia proxima dici debet.

2. Accedit huic, quod experientia testatur masculus, postquam annum decimum, & sex menses; fœmina vero nouem cum semestri compleuerint, regulariter, atque communiter incipere ea ætate habere aliquem intellectum eorum, quæ agunt, proinde ab ea ætate merito proximi pubertati dicuntur. Cùm illi, qui, quod agunt, intelligunt, proximi pubertati in iure dicantur d. §. 18. de oblig. qua ex delict. nasc. Hæc Hunnius.

3. Aliqui vero hoc omne iudicis arbitrio relinquunt; Probatur, quia à iudicis arbitrio pendere debeat, quod in iure nostro determinatum, ac definitum non est, l. 1. in fine ff. de sum. delict. cap. vlt. extr. de transact. Nullibi autem in iure definitum, ac determinatum reperitur, quinam sit pubertati proximus, & qui proximus infantia, proinde istud arbitrio, & discretioni iudicis relinqui debeat.

4. Verùm ego puto, suam habere probabilitatem sententiam illorum, qui statuunt illos esse pubertati proximos, qui ad plenam pubertatem sex menses adhuc distant.

5. Probatur primò, quod in l. non tantum 17. ff. de excusat. tutor. ætas illa dicatur propè pubertatem esse, cui ad pubertatem tantum semestre tempus reliquum fuerit.

6. Secundò, quod idem etiam confirmet l. excipiuntur ff. ad Sylanian. vbi proponitur Trebarium Germanum legatum, supplicium sumi iussisse de eo impubere qui à pubertate non multum abfuerit. Atque de proximo dumtaxat pubertati sumi supplicium potest, §. in summa ff. de obl. qua ex delict. nasc. Et non multum à pubertate abesse dicitur 1s, cui ad pubertatem adhuc semestre deest. Igitur pubertati proximus dicendus videtur, cui sex menses adhuc ad pubertatem ætatem abfunt.

7. Tertio, cùm dicto propè, item proximè ad semestre tempus ab ipso Iustiano referantur in l. propterandum §. & si quidem C. de ind. d. l. non tantum 17. ff. de excusat. tut. sequuntur inde quod proximus pubertati sit, cui desunt sex menses, siue semestre.

8. Quarto in c. coninebatur 6. extra de dispens. impub. puella dicitur pubertati proxima, quæ in anno vndecimo, vel circa annum duodecimum est constituta, hoc est, cui sex menses adhuc ad pubertatem desunt.

Sup. hoc lege infra doctrinam Ref. 56. & 57.

9. Sed Hunnius pressus hoc argumento sic ait, In matrimonialibus, queritur, quinam proximus sit pubertati, ad hoc ut matrimonium ei concedi de-

beat, rectè dici proximam illam esse pubertati, quæ sit in vndecimo anno, vel circa duodecim, quæ tunc ut plurimum solet malitia supplere ætatem. Ac pro quibus loquitur non extendendam existimo. Præterea si rectè consideretur, probat hanc opinionem, quod nempe proximus tantum ille sit pubertati, qui deest semestre. Vndecimus enim annus, cuius meminit d. cap. coninebatur, de anno vndecimo cepto, non de penè perfecto intelligi debet; quia si verba illa, quæ subsequuntur (vel circa duodecimum) intelligenda sunt de semestri, ut volunt dissentientes ante finem anni duodecimi, necessariò sequitur illa verba (in vndecimo) solum cepto, & non dicto. Ita Hunnius, cui adheret (quod valde notandum est) Gaspar Hurtadus de matrim. disp. 22. diff. 11. 146. vbi sustinet in d. cap. coninebatur, pubertati proximam eum dici, cui non deficit pluiquam iuxta sex annus.

10. Verùm, ut dixi, communiter docent Auctores, quod pubertati proximus dicatur qui tantum per sex menses ab ætate 14. annorum completorum distat, & ita tenuit Rota, & aliquos adducit sequitur nouissimè Episcopus Maranta in iurispr. sionibus part. 5. res. 14. n. 7. confirmatus superius dicta ex doctrina Bartoli in §. si vero, sum. Ant. de Mona. b. vbi docet, quod testis dicit, quod Titius possedit per viginti annos, quod testis probat decem, & nouem annis cum dimidio, ut dicto propè intelligatur per sex menses.

11. Et ita etiam ex aliis obseruat Cenedus super d. 81. num. 7. & Barbosa diff. 291. num. 2. Vnde ex his elapsis diebus ego consului legatum relictuam eandem, quando esset propè 16. annos, potuisse illud consequi in anno 15. cum dimidio.

RESOL. LIII

An quod dictum est de sponsalibus, dicendum sit de matrimonio, videlicet, ut sit validum, si iudæ pariter contrahunt, presentibus & tacentibus suis? Et an sit validum, matrimonium, quando puella uxor, & nullus pro eare pendet, vel opus sit, ut respondet pater, vel mater, aut tutor? Et quid in tali casu, si extranei respondent? Ex p. tract. 4. Ref. 271. alias 272.

§. 1. **A**ffirmatiuam sententiam tenent communiter Doctores ex auctoritate Bonificij in d. cap. vnic. de despons. impuber. in 6. dummodo tale matrimonium sit contractum coram Parocho & testibus.

2. Tamen in gratiam studiosorum non reticendo hic adnotare ea, quæ adducit Basilius Pontius de matrim. lib. 2. cap. 14. num. 3. vbi sic ait. An dispositio Bonificij locum etiam habeat in matrimoniis, questionem habet, video communem esse Doctorem sententiam in illis locum habere, nonnullis exceptis. At nisi me tot Doctorem auctoritas detinet, planè eam his paucis sentirè, nempe hanc Bonificij constitutionem non habere locum in matrimoniis, sed tantum in sponsalibus de futuro; inductus duobus fundamentis. Primum est ex verbis ipsius constitutionis, si enim in ea planè agitur de sponsalibus de futuro, cur ad matrimonium exteoditur? Agere autem Pontificem de sponsalibus de futuro, planè constat ex omnibus, quæ in ea constitutione continentur, nam in §. 1. planum est eam potè Innocentij III. constitutionem cap. fin. de despons. impuber. inter septem non matrimonium, sed sponsalia,